

11-Abril-1999

JOAN CORBELLA

La mort d'un poeta

El dia 19 de març va morir José Agustín Goytisolo. La notícia va commocionar al món cultural d'una ciutat que ell estimava amb el compromís sensible dels que van per la vida posant emocions a tot el que fan.

No puc pas presumir de considerar-me amic seu. Érem tan sols veïns. Entre la seva llar i la meua no hi ha més d'uns cinc-cents metres, i molt sovint ens trobàvem al carrer, ens saludàvem i, si tots dos no teníem pressa, entrecreuàvem algunes paraules. Ho fèiem des de la nit en què vam coincidir al programa d'en Joaquim Maria Puyal *La vida en un xip*, en què es parlava de la depressió. Ell hi havia anat a exposar la seva experiència personal i, sobretot, a donar testimoni del canvi que havia experimentat la seva vida des que va poder ser tractat amb un determinat fàrmac.

La seva intervenció en directe davant les càmeres de Televisió de Catalunya va ser extremadament colpidora. He remirat la gravació per no exagerar el contingut del que va dir, entre d'altres coses: "Quan s'està deprimat, la vida és un pou negre sense sentit; no tens ni forces per al suïcidi". "De cop i volta la depressió et deixa sense sentiments, sense esperança, sense cap possibilitat d'agafar-te a res; sembla que no estimis a ningú i tant te fa que els altres no t'estimin". "La mateixa depressió et porta a etapes d'estranya eufòria, en què la capacitat sembla desbordar-se i et creus capaç de tot. Llavors la situació és encara més greu quan surts de la realitat, i et poden passar les

**Sigui quina sigui
l'explicació de
la seva mort,
cal pensar en
un accident**

coses més inversemblants... Em fa més por l'eufòria patològica que la depressió".

Ell va explicar un tipus de patologia psiquiàtrica que avui es coneix amb el nom de *trastorn bipolar*, una malaltia que porta l'afectat a passar de la depressió a la mania —nom tècnic que donem a les eufòries extremes que poden portar a sortir de la realitat—. Aquesta patologia té, des de fa ja uns quants anys, un tractament que resulta força eficaç per compensar-la. Es tracta del carbonat de liti, fàrmac al qual el poeta havia dedicat, fins i tot, una poesia que està publicada al llibre *Las horas quemadas*. Després d'explicar els greus sofriments passats a causa de les depressions i els estats maníacs, el poema diu: "Però el liti va arribar i és a la sang / i ara és el company per a tota la vida / fins a la foscor o la llum total". A l'acabar el programa, a causa del nostre veïnatge, vam anar junts cap a casa i vam allargar la conversa força estona. Ho va aprofitar per completar l'explicació que havia ofert afegint-hi només aspectes en què es palesava la cruesa del seu sofriment.

Al mateix programa al qual m'he referit, José Agustín explicava que en ocasions deixava la medicació per poder experimentar sensacions que li permetessin escriure emocions més sentides. Tot i estar rendidament agraït al tractament, trobava a faltar alguna de les commocions que vivia abans de trobar l'equilibri en la medicació. Malgrat tot, es mantenia compensat. Ara sabem que cada vegada que es deixa el tractament els seus efectes són menys contundents i que, amb aquest fàrmac, com en tants altres, és molt important l'acompliment terapèutic. Sigui quina sigui l'explicació de la seva mort, cal pensar en un accident, perquè ho és patir una depressió, com ho és que s'espalli la persiana d'una finestra.